

Rezumatul rezultatelor științifice individuale sau colective ale grupului privind originalitatea și aportul la dezvoltarea științei și/sau a elaborărilor tehnico-științifice cu referire la avantajul și importanța lor pentru economia națională, volumul și locul implementării

Studierea istoriei Basarabiei sub regim de dominație țarist este una din direcțiile principale ale istoriografiei românești din Republica Moldova, după anul 1991, în special după denaturarea acesteia în perioada sovietică. Majoritatea lucrărilor elaborate abordează probleme legate de evoluția politică și economică a spațiului Pruto-Nistean după anexarea la Imperiul Rus. Monografia și studiile propuse de subsemnata supun analizei problema evoluției nobilimii din Basarabia sub regim de dominație și a schimbării mentalității colective a acestei categorii sociale, lipsă în istoriografie. Astfel, importanța lucrărilor derivă din faptul că istoria Basarabiei nu poate fi concepută în ansamblul ei doar prin prisma politicului sau a economicului, cum în mare parte a fost studiată până la moment, ci și a socialului, a personalităților sau colectivităților care au creat această istorie.

Propriu-zis, monografia *Stăpâni și robi sau nobili și țigani în Basarabia (1812-1861)* Chișinău, Editura Cartdidact, 2021, 584 p. (30,6 c.a.) (elaborată de subsemnata, în calitate de prim-autor (60%) împreună cu profesorul universitar, doctor habilitat în istorie Valentin Tomuleț (40%)) este o lucrare care cercetează și reconstruiește o imagine complexă a celor două categorii sociale, nobilii și țiganii prin analiza politicii administrației țariste. Aceasta reprezintă un important instrument de lucru, întrucât include studiul monografic și documente inedite (selectate din fondurile Arhivei Naționale a Republicii Moldova și Arhivei de Stat din Regiunea Odesa (Ucraina)) care deschide perspectiva determinării mecanismului, evidențierii trăsăturilor generale și particulare ale politicii sociale și fiscale a țarismului promovate în Basarabia pe parcursul anilor 1812-1861. Această politică și-a găsit expresie într-un șir de documente trecute conștient cu vederea de istoriografia rusă și sovietică, a căror punere în lumină permite a scoate în evidență file necunoscute din Istoria Basarabiei. Subiectul pus în discuție este unul inedit și nu este examinat în literatura istorică din Republica Moldova.

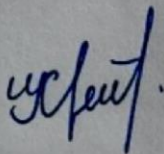
În prima parte a lucrării este cercetată istoria nobililor și țiganilor și relațiile dintre aceste două categorii sociale din Basarabia, cuprinse în patru capitole care analizează politica administrației imperiale ruse privind acordarea titlurilor nobiliare după 1812, încadrarea alogenilor în rândul nobilimii basarabene, dinamica și structura etnică a nobilimii, instituirea și activitatea Adunării Deputaților Nobilimii din Basarabia, statutul juridic al țiganilor și relațiile dintre nobili și țiganii din Basarabia, inclusiv manifestările identității sociale ale acestor stări sociale.

Documentele incluse în acest volum, majoritatea puse în circuitul științific pentru prima dată, înglobează rapoarte, legi, ordine, dispoziții, instrucțiuni, circulare oficiale, date statistice, dosare de confirmare a nobleței, listele nobililor cu drept de vot în cadrul Adunării Deputaților Nobilimii, material factologic etc. adoptate de organele imperiale sau cele regionale și se referă nemijlocit la aceste două categorii sociale: *nobili* care erau deținători de robi și de un statut economic, social și politic

preferențial și țigani, care erau lipsiți de toate drepturile și erau robi ai nobililor, mănăstirilor și altor categorii sociale și *țigani*, de la anexarea în 1812 a provinciei la Imperiul Rus și până la abolirea în 1861 a robiei în Basarabia. Documentele au fost compartimentate în trei părți: 1. Documente care reflectă statutul, situația economică și politică a nobililor, dar și numărul și repartizarea lor în diferite ținuturi/județe ale Basarabiei. 2. Nobili și țigani, care reflectă, de fapt, listele nobililor deținători de robi și numărul acestora. 3. Țigani, statutul și situația lor în Basarabia, activitatea comisiilor instituite pentru verificarea numărului de țigani deținuți de nobili etc.

Valoarea aplicativă a lucrării este determinată de faptul că, în baza unui volum masiv de documente de arhivă, este abordat și cercetat unul dintre cele mai importante aspecte ale istoriei nobilimii basarabene (evoluția statutului acesteia: de la titlu de boier deținut în Principatul Moldova la cel de nobil rus existent în Imperiul Rus) precum și a țiganilor. Rezultatele investigației pot servi la elaborarea diverselor materiale științifice axate pe studierea istoriei nobilimii și țiganilor din Basarabia sub dominație țaristă. Acestea își vor găsi implementare și în procesul instructiv-educativ al studenților, masteranzilor, doctoranzilor. Totodată acesta lucrare va fi de folos în procesul de studiere a istoriei locale, spre exemplu analiza listele nobililor prezentate o dată la 3 ani în cadrul alegerilor nobiliare, cercetătorul științific sau pasionatul de istorie vor identifica informație despre numele, prenumele, patronimicul, funcția și vârsta nobilului cu drept de participare la ședințe, precum și numărul țiganilor și țăranilor care locuiau pe moșiile acestuia, denumirea moșiilor, venitul anual obținut de pe ele, deținerea podgoriilor, livezilor, morilor de apă sau de vânt, fabricilor etc.

Deci, lucrarea pe lângă faptul că analizează o problema lipsă în istoriografie, are menirea de a facilita lucrul colaboratorilor științifici, în special al tinerilor cercetători, care întâlnesc greutăți în depistarea materialului factologic, în același rând al profesorilor, studenților, liceenilor, elevilor, totodată familiarizându-i și pe toți cei interesați de istoria modernă a Basarabiei, iar numai cunoscând istoria sa un popor/ un stat poate să evolueze în spiritul valorilor general-umane, democratice și naționale.

Dr. Gherasim Cristina,
cercetător științific superior, Institutul de Istorie
conferențiar universitar, Facultatea de Istorie și Filosofie,
Universitatea de Stat din Moldova